

2018 DÜNYA FUTBOL ŞAMPİYONASINDA TAKIMLARIN RENKLERİ VE BAŞARIYA YANSIMASI COLORS OF TEAMS IN WORLD CUP 2018 AND THEIR REFLECTIONS ON SUCCESS

Osman İMAMOĞLU*
Mehmet ÇEBİ**
İzzet İSLAMOĞLU***
Bade YAMAK****

Öz

Bu çalışmada, 2018 Dünya futbol şampiyonasında takımların oyuncu ve forma renklerinin, sportif başarıya yansımaları araştırılmıştır. Literatür taraması yapılmış ve maçlar videodan izlenmiştir. Bazı veriler yüzde olarak değerlendirilmiştir. 2018 Dünya şampiyonası hem takımların kullandıkları renkler hem de değişik renk ve kökenden futbolcuların mücadelesine sahne olmuştur. Takımların ağırlıklı kullanılan renkler tişörtlerde %32,14 ile beyaz, %27,68 ile kırmızı renk en fazla iken şortlarda yine beyaz %35,71 ile ilk sırada ve onu 18,75 ile kırmızı ve %17,86 ile mavi renklerin izlediği görülmüştür. Tozluklarda ise %39,29 ile beyaz ilk sırada ve onu %25,00 ile kırmızı renk takip etmiştir. 2018 Dünya Şampiyonası kalecilerin maçlarda giydiği ağırlıklı forma rengine göre ilk sırayı %22,32 ile yeşil renk alırken ikinci sırada siyah renk oranı %17,86 ve 3. sırada mavi renk oranı 16,96'dır. Takımların tercih ettikleri tişört, şort ve tozluk renkleri genellikle kendi ülkelerinin armalarında renklerden bir veya ikisini taşımaktadır. Bu renklerin Beyaz, kırmızı ve mavi ağırlıkta olduğu görülmüştür. Özellikle Fransa, Belçika ve İngiltere takımları bu konu da dikkat çekmiştir. 2018 Dünya futbol şampiyonasında canlı renkleri kullanan takımların daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca canlı renk tişört, şort ve tozluk giymenin veya diğer renklerde bu canlı renklerden bulunması performansa olumlu yansıtacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Renk ve Başarı.

Abstract

In this study jersey reflections of colors of teams and players into the sportive success have been examined. Literature search has been implemented and matches have been watched via video. Some data has been considered as percent. World Cup 2018 witnessed both different colors used by teams and the performance of players from different origin and color. The colors mainly used by teams are : white (%32,14) , red (%27,68) in T-shirts, white (%35,71) red (%18,75) blue (%17,86) in shorts, white (%39,29) red (%25,00) in leggings. Goalkeeper jerseys were seen to be green (%22,32) black (%17,86) and blue (%16,96). The colors preferred by teams for t-shirt shorts and leggings were observed to have one or two same colors as their emblems. It was seen that these colors are mainly white red and blue. Especially France Belgium and England stand out in terms of color selection. It is concluded that teams which used bright colors were more successful in World Cup 2018. Also, wearing bright colored t-shirt short and leggings or having these colors on the other colors are concluded to reflect credit on performance.

Keywords: Sport, Color and Success.

GİRİŞ

Değişik araştırmalar insan psikolojisi ve performansı üzerine renklerin etkilerinin olduğunu belirtmektedir (Matsumoto ve ark., 2007; İmamoğlu ve Demirtaş, 2017a). İngiltere Durham üniversitesinde özellikle futbol branşında forma renkleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır (Heibel M, 2010). Örneğin İngiltere'de futbol liglerinde tüm kategorilerde kırmızılı takımların daha başarılı olduğu tespit edilmiştir (İmamoğlu, 2011). Yine Hill ve Barton (2005) çalışmalarında maçların bir kısmında kırmızı forma giyen ve diğer maçlarında ise başka renk giyen takımlar çok daha iyi sonuçlar aldığı belirtilmiştir.

Renkler bir kulübün sahip olduğu enerji potansiyelleri olarak görülür (Üster, 2010). İnsanda sıcaklık ve canlılık hissi uyandıran kırmızı, turuncu ve sarı renkler sıcak renklerdir. Turuncu renk dayanıklılık, güç, pozitiflik ve değişimi simgeler. Mavi renk yaratıcılığı artırırken, kırmızı dikkat ve algılama yeteneğini yükselttiği belirtilmektedir. Mercan renginin (Turuncu ve pembe karışımı ile elde edilen renk) sıcak, güçlü ve enerjik olduğundan futbolculara da güç vereceği düşünülür. Beyaz renk forma; kollayıcı, koruyucu, birleştiriciliği, mavi renk ise kulüp gücünü ve aydınlığı, yeşil renk forma kuvvet ve kudreti ifade etmektedir (Akın, 2010; Barlas, 2010; İmamoğlu, 2010; Yamaner ve İmamoğlu, 2018). Sporda ve özellikle takım sporlarındaki forma ve tişörtlerde, hatta tozluklarda renk seçimi sportif performansı duruma göre azda olsa olumlu yönde etkileyebilir (İmamoğlu ve ark., 2017a; İmamoğlu ve ark., 2017b).

Renkler konusunda yayınlanmış araştırmalar, ilgili kitaplar, internetteki yazılar okunduğu zaman pek çok çelişkili, net olmayan, anlaşılması güç yorumlar, tanımlar ve kavramlarla karşılaşabiliyoruz

* Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, osmani@omu.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, mcebi73@hotmail.com

*** Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi.

**** Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi.

(İmamoğlu, 2010). 2007-2010 yılları arasında şampiyonlar ligi yarı finale çıkan ve şampiyon olan takımların renkleri kırmızı ve mavi ağırlıkta idi. Bu ve benzer sonuçlar neticesinde futbol sporunda kırmızı ve mavi renklerde forma giymenin başarıda etkili olabileceği düşünülmektedir. Renk psikolojisi konusunda birçok çalışmaya inanılırsa tüm şampiyonalarda ve müsabakalarda kırmızı ve mavi renk forma giyenler çok başarılı olmalı idi. Başarıda elbette birçok faktör etkilidir. Bu faktörlerin kimileri az kimileri ise daha fazla etkili olmaktadır. Futbol süratli olmayı gerektiren bir spor olduğu için frekansı yüksek renklerde forma giymenin takımlara sağlayacağı avantajlar olduğu düşünül

ebilir (İmamoğlu ve ark., 2018). 2018 Dünya futbol şampiyonasında süratin başarıda ön planda olduğu görüldü.

Bu çalışmada 2018 Dünya futbol şampiyonasında takımların oyuncu ve forma renklerinin, sportif başarıya yansımaları araştırılmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

2018 Dünya futbol şampiyonasında takımların ulusal renkleri yanında maçları videodan izlenerek analiz edilmiştir. Bazı veriler yüzde olarak değerlendirilmiştir.

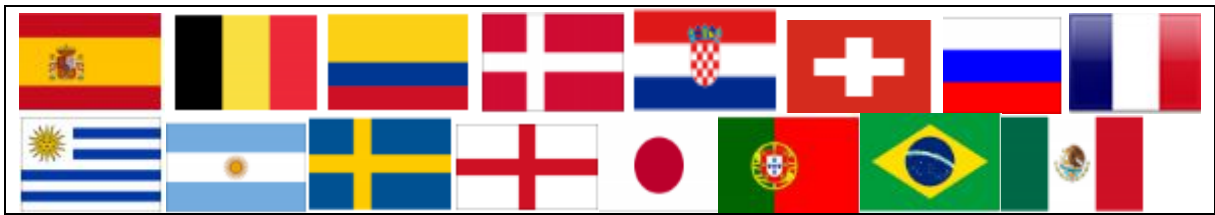
BULGULAR

Tablo 1: 2018 Dünya şampiyonasına katılan takımların ulusal renkleri

2018 Dünya şampiyonasına katılan ve 3 maç yapan takımların ulusal formaların renk analizine bakıldığında formalarda bulan renkler 26 kırmızı, 19 beyaz, 14 mavi, 9 yeşil, 7 sarı ve 4 adet siyah renktir (Tablo 1).

Tablo 2: 2018 Dünya şampiyonası 1/8 katılan takımların ulusal renkleri

1/8 maçlarında mücadele eden takımlarda ise formalarda bulan renkler 12 kırmızı, 10 beyaz, 7 mavi, 3 yeşil, 5 sarı ve 1 adet siyah renktir (Tablo 2).

Tablo 3: 2018 Dünya şampiyonası çeyrek finallere katılan takımların ulusal renkleri

2018 Dünya şampiyonası çeyrek finallere katılan takımların ulusal renkleri 5 kırmızı, 5 beyaz, 5 mavi, 1 yeşil, 3 sarı ve 1 adet siyah renktir (Tablo 3).

Tablo 4: 2018 Dünya şampiyonası yarı final ve final takımları ulusal renkleri

Yarı Final		3. lük	Final
			
			

Yarı finalde ise ulusal renkleri 4 kırmızı, 3 beyaz, 2 mavi, 1 sarı ve 1 adet siyah renktir (Tablo 4). Yarı final ve finallere gelene kadar yeşil renk kayboldu. Hakim renk mavi, kırmızı ve beyaz renkler oldu.

Tablo 5: 2018 Dünya şampiyonasında mücadele eden takım renklerinin aşamalara göre gösterimi

	Grup		1/8 maçları		¼ maçları		½ maçları		3.lük		Final	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kırmızı	26	32,91	12	31,58	5	25	4	36,36	2	40	2	33,33
Beyaz	19	24,05	10	26,32	5	25	3	27,27	1	20	2	33,33
Mavi	14	17,72	7	18,42	5	25	2	18,18	0	0	2	33,33
Yeşil	9	11,39	3	7,89	1	5	0	0,00	0	0	0	0
Sarı	7	8,86	5	13,16	3	15	1	9,09	1	20	0	0
Siyah	4	5,06	1	2,63	1	5	1	9,09	1	20	0	0
Toplam	79	100	38	100	20	100	11	100	5	100	6	100

Tablo 6: 2018 Dünya Şampiyonasında mücadele eden takımların elemelerde kullandıkları ağırlıklı renk dağılımı

Ağırlıklı tercih edilen renk	Grup maçları			Çeyrek final/Yarı final ve Final maçları		
	Tişört	Şort	Tozluk	Tişört	Şort	Tozluk
Kırmızı	26	18	22	5	3	6
Mavi	14	16	11	3	4	2
Beyaz	33	36	40	3	5	4
Sarı	9	3	5	3	0	2
Yeşil	10	8	9	0	0	0
Siyah	4	14	7	2	4	2
Kahverengi	0	1	2	0	0	0

Tablo 7: 2018 Dünya Şampiyonasında mücadele eden takımların toplam maçlarda renklerin dağılımı

Ağırlıklı tercih edilen renk	Tişört		Şort		Tozluk	
	n	%	n	%	n	%
Kırmızı	31	27,68	21	18,75	28	25,00
Mavi	17	15,18	20	17,86	13	11,61
Beyaz	36	32,14	40	35,71	44	39,29
Sarı	12	10,71	3	2,68	7	6,25
Yeşil	10	8,93	9	8,04	9	8,04
Siyah	6	5,36	18	16,07	9	8,04
Kahverengi	0	0	1	0,89	2	1,79
Toplam	112	100	112	100	112	100

Tablo 8: 2018 Dünya şampiyonası kalecilerin maçlarda giydiği forma rengine göre dağılımı

Ağırlıklı renk	Sayı	%
Yeşil	25	22,32
Siyah	20	17,86
Mavi	19	16,96
Sarı	16	14,29
Turuncu	10	8,93
Gri ve Beyaz	9	8,04
Kırmızı	10	8,93
Mor	3	2,68
Toplam	112	100,00

TARTIŞMA VE SONUÇ

2018 Dünya şampiyonasında ağırlıklı kullanılan renkler tişörtlerde %32,14 ile beyaz, %27,68 ile kırmızı renk en fazla iken Şortlarda yine beyaz %35,71 ile ilk sırada ve onu 18,75 ile kırmızı ve %17,86 ile mavi renklerin izlediği görülmüştür. Tozluklarda ise %39,29 ile beyaz ilk sırada ve onu %25,00 ile kırmızı renk takip etmiştir (Tablo 7). 2106 şampiyonasında maçlarda beyaz ağırlıklı tişört en çok kullanılmıştır. Beyaz ağırlıklı renk % olarak ilk sırada görülse de beyazın üzerinde kırmızı, mavi ve yeşil çizgiler ve motifler bulunmaktadır (İmamoğlu ve ark., 2018). Bunun yanında beyaz formanın uzun yıllardır İngiltere'ye pek uğurlu gelmediği belirtilmektedir (<http://www.yardimx.com/haber>). Ne tesadüftür ki Hırvatistan'a yarı finalde yenilen İngiltere'nin bu maçta tişört, şort ve tozluk renkleri beyaz idi. İngiltere'nin 3.lük maçında tişört kırmızı, şort beyaz ve tozluklar kırmızı renk ile çıkması da yenilmesine engel olmamıştır. Yapılan bir araştırmaya göre klasik milli formalarını giyen takımlar dünya kupalarında hep çeyrek finallere ve ileriki seviyelere geçebilmişler (<http://www.yardimx.com/haber>). Şampiyon Fransa'nın amblem rengi mavi, beyaz ve kırmızı iken yarı finalde ve finalde tişört, şort ve tozluk rengi mavi idi. Diğer finalist Hırvatistan ise amblem rengi kırmızı, beyaz ve mavi iken Yarı finallerde tişört ve şort siyah renkte iken Final maçında komple beyazı tercih etmiştir. Takımların forma renginin başarıda etkisinin olması yönündeki inanışın takımların maça çıkarken pek fazla dikkate alınmadığı düşünülmektedir.

2016 Avrupa şampiyonasında genel sıralamalarda üst sıralarda olan takımların kendi renkleri dışında renkli formalarla da oynadıkları görülmüştür. Küçük takımlar genellikle kendi klasik forma renkleri ile oynama yolunu seçmişlerdir (İmamoğlu ve ark., 2018). 2018 Dünya şampiyonasında mücadele den ve üst sıralara gelen takımlarda kendi ulusal renklerinden bir veya birkaçını taşıyarak maç yapmışlardır. Renk seçiminde kültürel etkenler de karar vericidir. Kırmızı renkli tişört sporculara daha iyi performans sağlattığı belirtilmektedir. Kırmızı tişört veya kafa bandı Durham üniversitesinden Hill Russell'e göre rakibi yıldırıcı olabilir. Hayvan deneylerinde kırmızının testosteron seviyesini yükselttiği ve fiziksel fitnessi artırdığı bulunmuştur. Portekiz'deki 2004 yılı Avrupa futbol şampiyonasında değişik tişört rengi taşıyan beş takımdan birinin forma rengi kırmızı idi. Kırmızı tişört ile oynayan takımlar daha iyi olma eğiliminde idiler. Durham Üniversitesinde 2008 yılında kırmızı renk giyen futbol takımlarının daha sık kazandıkları bulunmuştur. FC Bayern München ve Manchester United iki rekor şampiyon takım en büyük 4 ligi kırmızı renkli formaları kazanıyorlardı. Renk psikologlarına göre başarı için ikinci derecede en iyi rengin mavi olduğuna inanılır. Renk psikologlarına göre beyaz renk pasifliği, geri durmayı hatta endişe içinde olmayı ortaya çıkarır. 2004 Avrupa şampiyonası açılış maçında ve finalinde kırmızı ağırlıklı tişört yeşil şort giyen Portekiz'i mavi beyaz forma giyen Yunanistan yenerek şampiyon olmuştur. Avrupa'da ve Türkiye liglerinde kulüplerin en çok tercih ettiği forma renklerinin mavi-beyaz olduğu ortaya çıkmıştır. Futbol takımlarının ikinci tercihi kırmızı-beyaz iken üçüncü sırada ise kırmızı-mavi olmuştur. 2010 Dünya kupasında mücadele eden takımlar en çok beyaz forma ve şort ile maç yapmışlardır (%19,53). İkinci olarak mavi forma ve şort, üçüncü olarak kırmızı forma ve mavi şortla maç yapılmıştır (İmamoğlu, 2011).

Avrupa'da 729 futbol kulübünü kapsayan bir çalışmada en çok tercih edilen üç renk, mavi, kırmızı ve beyazdır. Bunlar arasında en çok kullanılan kombinasyon ise mavi beyazdır. Hemen onu kırmızı beyaz izlemektedir (İmamoğlu ve Demirtaş, 2017b). 2016 Avrupa şampiyonasında Beyaz, kırmızı, mavi ve siyah renklerin ortalamada çok olmasında bu renkleri taşıyan takımların çeyrek finale kalması ve daha fazla maç yapmasının da etkisi şeklinde belirtilmiştir (İmamoğlu ve ark., 2018). Kırmızı renk çabukluk, saldırganlık, baskın olma ve kararlılığı ifade eder. Bu özellikler sadece taşıyanlar üzerindeki olumluluğu ile değil aynı zamanda rakip üzerinde de yıldırıcı etki yapabilirler. Futbol forma renkleri sadece takımların farklılığını ortaya çıkarmak için değildir. O renkler ruhsal durum üzerinde etkilidirler. Kırmızı daha saldırgan olma yönünde bir etki oluşturur. Renkler rakipler üzerine yıldırıcı bir etki yapar. Kırmızı kazanır kuralı doğru olursa o zaman sadece kulüpler değil aynı zamanda milli takımlar içinde geçerli olurdu. O zaman İsviçre, Avusturya ve Polonya bu yüzden daima kendi sahalarında galip gelmeliydi. Ama Avrupa şampiyonasında bu şimdiye kadar bu şekilde olmadı. O halde kırmızı giyen takımlar otomatik olarak kazanamıyordu. 2006'da İtalya mavi renkli formaları ile şampiyon oldu (İmamoğlu ve ark., 2018). 2018 Dünya şampiyonasında şampiyon Fransa'nın şort, tişört ve tozluk renkleri mavi idi. Mavi renk dinlendirici ve gevşeticidir. Bedensel ve ruhsal canlandırıcı etki yapar. Mavi renk optimal olmak için, iç ve dış dostluklar bulmak, telaş ve stresi uzaklaştırmak için uygundur. Günlük telaş ve stresler karşısında organizmayı sakinleştirmek ve dengelemek için gereklidir. Migren, ateşli hastalık ve sırt ağrılarını azaltabilir. Spordan sonra kasları gevşetici olarak etkilidir (Yamaner ve İmamoğlu, 2018). Mavinin en önemli özelliklerinden birisi de çok uzaklardan fark edilebilmesidir. Kırmızı ise en dikkat çekici renklerden birisi olmasına rağmen yakından kolaylıkla fark edilirken, uzaktan daha zor ayırt edilmektedir. 1974 Dünya Kupası'nda Hollanda

milli takımının başında olan Ernst Happell turuncu formalarla takımının sahada rakip takımdan daha fazla sayıda görüldüğünü belirtmiştir (Bingol, 2008).

Kırmızı, enerji verici ve insanları tahrik edicidir ve yaratıcı düşüncüyü kuvvetlendirebilmektedir. Enerji seviyesini, bedensel ve ruhsal performansı yükseltir. Kırmızı, psikolojik olarak etkileyici olmakla beraber yorgunluğu artırıp sinirlerin daha fazla gerilmesine de sebep olabilir. Kırmızı rengin, erkek saldırganlığı ve gözleri üzerine çekme ihtiyacı ile belirtilmektedir. Kırmızı renk kan basıncını ve dakikalık solunum sayısını artırabilir. Adrenalin hormonu salgılanmasını artırabilir. Kırmızı renkte olan cisimler ve kelimeler insanların dikkatini çabuk çekerler. Kırmızı ağırlıklı renkli kıyafetler de ruhsal olarak canlandırıcı etki yapabilirler. Hatta psikolojik olarak uyanık ve hazır konumda olmayı teşvik edebilirler. 2006 şampiyonu İtalya'nın ve 1998 yılında Avrupa şampiyonu olan Fransa'nın forma rengi mavi renk idi. Her iki takımda bu şampiyonaları mavi renkli formalarla kazanıyordu. Almanya milli takımı genelde beyaz formalar ile oynar (İmamoğlu ve ark., 2018; Yamaner ve İmamoğlu, 2018). Bu şampiyonada Almanya maçlarında siyah ve beyaz formalar yanında bir maçta yeşil tişört ve beyaz şort ile mücadele etmiştir.

Beyaz, istikrarı, devamlılığı ve temizliği simgeler. Gözleri dinlendiren ve mekânı gerçek boyutlarından daha büyük gösteren bir renktir (Bingol, 2008). Spor alanında beyaz renklerin payı yüksektir. Spor ve ideal sporcular moral bakımından saflık, temizlik (dürüstlük) ile bağlantılı olarak beyaz renkler tarafından sembol olur.

Forma renkleri kalıcı etki yaratabilir. Örneğin bireyler, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin ise %60'ını hatırlama eğilimi göstermektedir (İmamoğlu ve Demirtaş, 2017b). Profesör Braem ise beyaz rengi sönük ve güçsüz bulmuştur. Onlar için pasif renkler duygusuz ve halsizlikle ilgili bütün duyguları hissettirdiğinden müsabaka rengi olarak kötü bir seçimdi. Beyaz etkisiz, savunma ağırlıklı idi ve dinamik değildi. Böyle düşünülmesi yanında Alman takımı kendi beyaz renkleriyle 3 dünya şampiyonasını ve sıklıkla Avrupa şampiyonasını kazanmıştır. İngiliz araştırmacılara göre, kırmızı formalı futbol takımları, diğer takımlara göre daha çok maç kazanmaktadır. Durham ve Plymouth üniversitelerinin bilim adamları, İngiliz takımları Manchester United, Liverpool ve Arsenal'in son yıllardaki, Nottingham Forest'ın da geçmişte elde ettiği başarıların ve çok sayıda kupa kazanmasının forma renkleriyle de ilgisi bulunduğu görüşünde birleşiyor (İmamoğlu, 2011; Yamaner ve İmamoğlu, 2018). 2016 Avrupa şampiyonasında Beyaz tişört ve mavi şort giyen takımlar oranı % 18,6 ile ilk sıradadır. İkinci sırayı %14,7 ile tişört ve şort mavi giyilen maçlar almıştır. Üçüncü sırada tişört beyaz ve şort mavi (%9,86) iken 4. Sırada tişört kırmızı ve şort beyaz giyilen (%8,86) maçlar almıştır (İmamoğlu ve ark., 2018). 2018 Dünya şampiyonasında beyaz renk tercihi ağırlıklıdır. Şampiyonaya ilk başlarken renkler içindeki oranı kırmızı renk %32,91, beyaz renk %24,05 ve Mavi renk %17,72 iken 1/8 maçlarında mücadele eden takımlarda kırmızı renk %31,58, beyaz renk %26,32 ve Mavi renk %18,42 oranındadır. 1/4 maçlarında mücadele eden takımlarda kırmızı renk %25, beyaz renk %25 ve Mavi renk %25 iken 1/2 maçlarında 1/8 maçlarında mücadele eden takımlarda kırmızı renk %36,36, beyaz renk %27,272 ve Mavi renk %18,18 olarak görülmektedir. Üçüncülük maçında kırmızı renk oranı %40 a karşılık gelmektedir. Final maçında ise iki ülkenin ulusal arma renklerinde %33 kırmızı,%33 mavi ve %33 beyaz renk bulunmaktadır (Tablo 5). 2018 Dünya şampiyonasında kırmızı, beyaz ve mavi rengin sonuçta başarıda payı olabileceği düşünülmektedir. O halde müsabaka rengi olarak beyaz formaları kötü görmek doğru bir yaklaşım değildir. Takımların giydiği beyaz tişörtler üzerinde mavi, kırmızı, yeşil ve siyah renklerde çizgiler veya semboller yer almaktadır. İki yeni çalışmaya göre oyunun başlangıcında ev sahibi takımı stadyum rengi ve formaların rengi bizzat karar verici şekilde etkileyebilir. O halde Futbol maçlarındaki tişört, şort ve tozluk renkleri maçlar esnasında önemli bir uyarıcı olabilir. Futbol maçlarında sarı, kırmızı ve turuncu renk ile kimyasalında fosforlu renk barındıran forma giyen takım elemanlarının maç esnasında birbirlerini algılama hızı çok yükselebilir. Frekansı yüksek renklerde forma giyen takım elemanları birbirlerini çok hızlı algıladıkları için oyun akışına paralel olarak takım içi pas varyasyonlarını daha iyi yapabilir ve takım elemanları rakip takımın üzerinde görsel baskı oluşturabilir, rakibi yıldırıcı etki oluşturabilir (İmamoğlu ve ark., 2018). İmamoğlu ve ark. (2011) çalışmasında 2010 Dünya Futbol Şampiyonası ülkelerin gol ortalaması ve performans indeksleri incelendiğinde forma rengi beyaz ağırlıkta olan Almanya'nın gol ortalamasının en yüksek olduğu tespit edilmiştir.

2010 Dünya kupasında Kalecilerin maçlarda giydiği forma rengine göre dağılımı ağırlıklı olarak gri-siyah renklerdir. İtalyan kaleciler genelde gri giyer. İngiliz kaleciler sarı, Alman kaleciler de çoğu turnuvada yeşil ve gri giymişlerdir (İmamoğlu, 2011). 2018 Dünya şampiyonasında yarı final ve final oynayan takımlardan Fransa kalecisi ilk üç maçta beyaz, sarı ve siyah formalar giyerken son üç maçta sarı renk forma giymiştir. Diğer finalist Hırvatistan kalecisi ise iki maç sarı ve 4 maç yeşil forma giymiştir. Belçika kalecisi ilk maç mavi, sonra beyaz ve son 4 maç siyah renkli forma giymiştir. İngiltere'nin kalecisi ise ilk 3 maç yeşil ve son üç maç sarı renkli forma giymiştir.

2016 Avrupa şampiyonasında kalecilerin giydiği tişörtlerde en çok %31,37 ile sarı renk ve türevleri yer alırken, %22,54 ile siyah renk ve %18,62 ile yeşil renk yer almıştır (İmamoğlu ve ark., 2018). 2018 Dünya Şampiyonası Kalecilerin maçlarda giydiği ağırlıklı forma rengine göre ilk sırayı %22,32 ile yeşil renk alırken ikinci sırada siyah renk oranı %17,86 ve 3. sırada mavi renk oranı 16,96'dır (Tablo 8). Araştırmalara göre kırmızı formalı kaleciler Dünya Kupaları'nda henüz penaltı kurtaramamıştır (Yamaner ve İmamoğlu, 2018). Bir FIFA Dünya Kupasında forma rengine göre gol kurtarma oranı renklere göre şu şekildedir: Yeşil renkli kaleci forması giyen kaleciler %38, siyah formalı kaleciler %35, mavi formalı kaleciler % 31 olduğu tespit edilmiştir. En çok kurtarışı yeşil giyenler yapmıştır (Yamaner ve İmamoğlu, 2018). Bu şampiyonada en çok yeşil formalı kaleciler görülmüştür. Belki de bu penaltı kurtarma düşüncesi etkili olmuştur. Chichester üniversitesinde araştırmacılar 11 metreden 40 gol atışı yaptırıldılar. Atışların yarısında kaleciler siyah tişört taşırken yarısında diğer renkler, sarı, mavi, yeşil veya kırmızı tişört idi. Kaleci kırmızı tişört ile mücadele ediyorsa gol olma oranı en az çıkmıştır (www.farbimpulse.de). Spor psikologu Iain Greenlees ve Michael Eynon çalışmalarında kırmızı renkte bilinçsiz bir şekilde korku ve tehlike ortaya çıktığı için kötü performans ortaya çıktığını açıkladılar. İkinci açıklamaları ise kırmızı renk giyen kaleciler kendilerini daha kuvvetli hissediyorlar ve bu yüzden topları daha iyi yakalıyorlar. Turuncu renk canlı ve neşeli yapar (İmamoğlu ve Demirtaş, 2018). Bedensel ve ruhsal yorgunluktan sonra kuvvet verici olarak tanımlanır. Bağışıklık sistemini kuvvetlendirme ve savunma sistemini harekete geçirme etkisi vardır. Bu dünya şampiyonasında kırmızı ve benzeri turuncu renk giyen kaleciler ise bu düşünceden etkilenmiş olabilirler. Kalecilerin siyah ve bağlantılı renk giymelerinin nedenler arasında siyahın, güç ve tutku ve hırsın ifadesi olma yanında güçlü ve ihtişamlı görünmeyi sağlaması olabilir (İmamoğlu ve ark., 2018; Yamaner ve İmamoğlu, 2018). Yine siyah renk canlılığın ve diğer renklerin reddini ifade eder. Kişiliğin karanlık yönlerini ifade eder. İnsanlar bu rengi saklanmak ve bir takım şeyleri saklamak için giyinirler. Bu düşünce kaleciler için geçerli olmadığı düşünülmektedir. Kaleciler kalede büyük ve ihtişamlı görünmek isterler. Yamaner ve İmamoğlu (2018) bir çalışmada spor dallarında kalecilerin siyah renk giymemesini belirtmişlerdir.

Futbol branşında Teknik direktörler tek çeşit futbolcular değil çok yönlü özellikleri olan futbolculardan oluşan takımları olmasını isterler. Bu düşüncelerinde haklıdırlar. Her kıta ve milletteki insanların antropometrik, fizyolojik ve psikolojik anlamda birbirinden bazı farklılıkları vardır. 2018 Dünya Kupası sadece hücumda çok yetenekli oyunculardan oluşan takımların değil savunmada da iyi olan takımların başarılı olduğunu göstermiştir (Yanal, 2018). Bazı ülke insanları hücum için iyi bazıları ise savunma için daha iyi genetik, antropometrik, psikolojik ve teknik özelliklere sahip olabilirler.

2018 Dünya futbol şampiyonasında canlı renkleri kullanan takımların daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca canlı renk tişört, şort ve tozluk giymenin veya diğer renkler üzerinde bu canlı renklerden bulunması performansla olumlu yansıtacağı sonucuna varılmıştır. Renklerin etkisinin takımların performanslarında etkisi net olmamakla birlikte kondisyon ve teknik gibi diğer parametrelerin benzer olduğunda önemli olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, E. (2010). http://www.isteinsan.com.tr/isteinsan_gazete/ligde_renk_cumbusu_var.html,
Barlas, H. C. (2010). *Taraftarın göğsü kabarıyor*. <http://www.stargazete.com/pazar/>,
Bingol, A. (2008). *Renklerin Hayatımıza Etkileri*. www.dusunenadam.org/tag/renk/
Heibel, M. (2010). <http://www.netzathleten.de/Sportmagazin/Macht-die-Farbe-den-Sieger-Die-Farbpsychologie>
Hill, R. A., Barton, R. A. (2005). Red enhances human performance in contests. *Nature*, 435 (7040), 293-293.
<http://www.yardimx.com/haber/football/2010-dunya-kupasinin-en-guzel-formalari.html>,2010.
İmamoğlu, G. (2010). Renklerin Sportif Performansa Etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 40-52.
İmamoğlu, G. (2011). Futbolda Renklerin Sportif Performansa Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2).
İmamoğlu, G., Demirtaş, Ö. (2017a). Minder Güreşinde Sembol Logo ve Maskot Kullanımı/ Symbol, logo and mascot use in modern wrestling. *Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Oyunlar - Sporlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Kahramanmaraş, 512-518.
İmamoğlu, G.; Demirtaş, Ö. (2017b). Geleneksel Güreşlerde Kullanılan Kıyafetler ve Renkler/ Clothes and colors used in traditional wrestling. 6. *Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Oyunlar-Sporlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Kahramanmaraş, 474-480.
İmamoğlu, G.; Demirtaş, Ö. (2018). Futbol Taraftarlarının Renkleri Kullanımı. 6. *Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi Bildiri Özet Kitabı*, s. 86, Lviv, Ukrayna, <http://www.iscs-conference.org/index-TR.php>.
İmamoğlu, G.; Yamaner, E., Berk, Y. (2017a). Characteristics and Effects of Maskots in Organizations of Olympic Games and Some World Champions. *The 9th Conference of the International Society for the Social Science, Abstract Book*, www.issss2017.org.s.80.
İmamoğlu, G.; Yamaner, E.; Kaplan, A. (2017b). Logos and Mascots of The Selected Football Teams. *The 9th Conference of the International Society for the Social Science, Abstract Book*, www.issss2017.org.s.81
İmamoğlu, O.; Çebi, M.; Eliöz, M. (2011). Dünya kupasındaki gollerin teknik ve taktik kriterlere göre analizi. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-17.
İmamoğlu, O.; Erkin, A.; Aydoğan, A. (2018). 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Renklerin Başarıya Yansımaları. 6. *Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi Bildiri Özet Kitabı*, Lviv, Ukrayna, <http://www.iscs-conference.org/index-TR.php>.
Matsumoto, D.; Konno, J.; Hata, S.; Takeuchi, M. (2007). Blue Judogis may Bias Competition Outcomes. *Research Journal of Budo*, 39-(3), 1-7.
Üster, M.Y. (2010). <http://www.forumalev.net/galatasaray/31345-renklerin-sifresi>.
Yamaner, F., İmamoğlu, G. (2018). Sports Performance Colors Power and Effect. *Turkish Studies*, 13/15, 515-526.
Yanal, E. (2018). http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/futbol/1029440/Dunya_Kupasi_degerlendirmesi.html